

Asia: VN/14717/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Edustaako vastaaja

Kuntaa

Voitte kirjoittaa lausuntonne palkkatukea koskien alla olevaan tekstikenttään

Useat työnhakijat voivat jäädä ilman tarvittavaa tukea mikäli palkkatuen myöntämistä kunnille rajoitetaan vain tiettyjen ryhmien osalle. Tämä voi johtaa pitkäaikaistyöttömyyden kasvuun erityisesti niiden ryhmien keskuudessa, jotka eivät kuulu määriteltyihin etuusryhmiin. Ammatillisen osaamisen kehittämiseen tarkoitettujen palkkatukien poistaminen heikentää työmarkkinoille pääsyä erityisesti niillä, joilla ei ole ajantasaista tai riittävää osaamista, mutta halua kehittää omaa osaamistaan.

Rajoitukset palkkatuen myöntämisessä lisäävät kuntien omia kustannuksia, koska niiden on rahoitettava omia työllistämishjelmia ilman valtion tukea. Lisäksi ne vaikeuttavat kuntien taloudellista tilannetta ja palveluiden tuottamista entisestään.

Rajoittamalla palkkatuen myöntämistä vain tiettyihin ryhmiin voi syntyä tilanne, jossa kaikki työttömät eivät ole yhdenvertaisia tuen saamisessa.

Esityksessä ei ole selkeää määritelmää siitä, mitä työvoimaviranomaisella tarkoitetaan valmiuslaissa 1.1.2025 alkaen. Tämä voi aiheuttaa epäselvyyksiä työvoimapalveluiden järjestämisessä ja valmiuslain toimeenpanossa.

Tavoitteena on saattaa työvoimaviranomaista koskeva sääntely valmiuslaissa vastaamaan järjestämistäsiirron muutoksia. Jos tätä ei tehdä huolellisesti, voi syntyä ristiriitaisuuksia ja epäselvyyksiä lainsäädännössä. Lisäksi tavoitteena on kohdistaa palkkatukea enemmän yksityiselle ja kolmannelle sektorille. On kuitenkin riski, että yksityisellä sektorilla ei ole riittävästi kapasiteettia, kiinnostusta, mahdollisuutta tai halua työllistää kohderyhmiä, kuten alentuneesti työkykyisiä tai yli 60-vuotiaita pitkään työttöminä olleita. Tämä on jo nyt osittain nähtävissä. Kolmannen sektorin organisaatiot voivat olla taloudellisesti riippuvaisia palkkatuista, ja muutokset tukien myöntämisperusteissa voivat vaikuttaa niiden toiminnan jatkuvuuteen ja kapasiteettiin työllistää heikossa asemassa olevia henkilöitä. Tämä vaikuttaa välittömästi kunnan työttömyystilanteeseen.

Uudistuksen tavoitteena on säästää julkisen talouden menoja ja kohdistaa palkkatukia uudelleen. Huomioita tulee kiinnittää sosiaalisiin vaikutuksiin, kuntien taloudelliseen tilanteeseen, yhdenvertaisuuteen, lainsäädännön selkeyteen ja yksityisen sekä kolmannen sektorin kapasiteettiin.

Voitte kirjoittaa lausuntonne valmiuslakia koskien alla olevaan tekstikenttään

Jos valmiuslaissa ei selkeästi määritellä, mitä tarkoitetaan työvoimaviranomaisella 1.1.2025 alkaen, voi syntyä tulkinnanvaraisuutta ja epämääräisyyksiä lainsäädännön soveltamisessa. Epäselvyys työvoimaviranomaisen roolista ja tehtävistä voi johtaa vastuunjaon epäselvyyteen eri toimijoiden välillä, mikä voi hidastaa päätöksentekoa ja heikentää palveluiden laatua sekä niiden saantia.

Pahimmassa tapauksessa asioita jää käsittelemättä ja selvittämättä, koska vastuiden jako ei ole selvä.

Työvoimapalveluiden järjestämistäsiirto voi aiheuttaa toiminnallisia häiriöitä ja palveluiden katkeamista siirtymävaiheen aikana. Muutokset aiheuttavat aina epävarmuutta henkilöstössä, mikä voi heikentää työmotivaatiota ja -tehoa ja voi lisätä hakeutumista muihin tehtäviin eri aloille. Vaarana on menettää ammattitaitoisia työntekijöitä.

Muutokset työvelvollisuusrekisteriin ja sen hallintaan voivat aiheuttaa tietoturvariskejä, jos tiedot eivät ole asianmukaisesti suojattu ja hallinnoitu. On tärkeää varmistaa, että rekisteri on ajan tasalla, jotta se tukee valmiuslain mukaisten tehtävien tehokasta toteuttamista.

On riski, että palveluiden laatu ja saatavuus vaihtelevat eri alueilla riippuen siitä, miten uudet työvoimaviranomaiset järjestävät palvelut.

Muutokset voivat vaikuttaa työnhakijoiden mahdollisuuksiin saada tarvittavaa ammattitaitoista tukea ja ohjausta.

Vaikka isona tavoitteena on saavuttaa n. 37 miljoonan euron säästö, siirtymävaiheeseen liittyvät kustannukset ja mahdolliset toiminnalliset häiriöt tulevat johtamaan odottamattomiin lisäkustannuksiin, joita ei nyt osata havaita eikä niitä tunnisteta. Suunnitellut säästöt eivät toteudu odotetulla tavalla, mikä heikentää julkisen talouden tasapainoa entisestään.

Muutokset vaativat tehokasta yhteistyötä eri viranomaisten välillä. Yhteistyön puute tai koordinointiongelmien voivat heikentää palveluiden sujuvuutta ja tehokkuutta. On riski, että

muutoksista ei tiedoteta riittävän selkeästi ja kattavasti, mikä voi aiheuttaa epävarmuutta sekä viranomaisten että palveluiden käyttäjien keskuudessa. Voi tulla puutteita tiedotuksessa ja osaamisessa.

On tärkeää huomioida, että työvoimapalvelujen tulee olla yhdenvertaisesti saatavilla kaikille kansalaisille eri puolella Suomea, etelästä pohjoiseen ja lännestä itään. Muutokset eivät saa johtaa tilanteeseen, jossa tietyt ryhmät tai alueet jäävät heikompaan asemaan.

Muutosten vaikutuksia eri kohderyhmien välillä on seurattava tarkasti, jotta varmistetaan, ettei mikään ryhmä joudu kohtuuttomasti kärsimään muutoksista. Seuraamisen lisäksi tulee olla valmius ja mahdollisuus tehdä nopeasti tarvittavia kehittämistoimenpiteitä. Sitä varten tulee olla tietous missä määrin toimintaa saa ja millä tasolla muuttaa.

Näiden riskien hallinta edellyttää huolellista suunnittelua, selkeää viestintää ja tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

On tärkeää seurata muutosten vaikutuksia, mutta tärkeämpää on pystyä tarvittaessa tekemään korjaavia toimenpiteitä, jotta varmistetaan tavoitteiden saavuttaminen ja palveluiden sujuva toiminta

Karppinen Anne
Kemijärven kaupunki - Elinvoimapalvelut